

כפר החורש

מבט מכפר החורש
לעבר יפיע והר תבור

כתבה ענת דור חורדש

קיבוץ כפר החורש - ינואר פברואר - גליון 564

שיקולים כלכליים? שיקולים חברתיים? שיקולים
סביבתיים?

נשמח לקבל מכם חומרים.

מאחלים לכם

חג פורים שמח

(וקריאה מהנה :)

חומרים יש לשלוח למייל

shivukella@gmail.com

אלה פרסבורגר

עורכת

וצוות כותבי כתב העת :

מיקי וייס, שמוליק בדאור, גבי ברזל, נעימה ברזל, מיכל
וצלר, אילת טל רוטנבך, עדי שפר.

~~~~~

תודות מיוחדות

מיקי וייס עיצוב העלון, השער והאייקונים.

עובדיה בן אור צילום השער.

שמוליק בדאור הגהה מקצועית.

דפוס עמק יזרעאל

דבר המערכת

שלום ליושבי ההר,

עברו חודשיים ושוב אנו מגישים לכם את כתב העת
המקומי שלנו.

בכתב העת הקודם, מיקי וייס ראיין את שושה ברזל. מאז
שושה האהובה נפטרה, בחרנו לפתוח את העלון הפעם עם
זכרה, מתוך ההספד של שלומית אברהם :

"דורות רבים של ילדים, בכפר החורש, זכו להנות
מאהבתה, מאישיותה ומהגישה המיוחדת שהעניקה להם
שושה. ב"הד החורש" האחרון ראיין מיקי וייס את שושה
ושאל אותה – "לו ירד אלייך מלאך ומאפשר לך לבקש
משהו, מה היית מבקשת? או אם ננחת למציאות: למה
היית מייחלת?" ושושה ענתה: "הייתי מבקשת שייקח
אותי בגיל 90. היום אני מתקרבת ל-98. בגיל 90 הייתי
ללא מגבלות כלשהן ויכולתי לעשות הכל."

אז יש לי הערה בנימה אישית, לפני כשנה וחצי כאשר
אמא שלי נפטרה את, שושה, ספדת לה, לא עם דף כתוב –
כמוני, אלא בעל פה וכל מלה היתה מדודה ומדוייקת.

שושה, השארת אחריו שבט גדול וגאה – יהי זכרך ברוך".

ובמעבר חד, לענייני היום,

צוות העלון שואף שהעלון יהווה במה לשיח מעמיק על
נושאים שמטרידים את יושבי ההר.

אם העלון יביא לידי קוראיו רק את השירים, הספרים,
ההמלצות, זה נפלא, אבל בעינינו, יש בכך פגם, כי העלון
לא מציג את המצב האמיתי אשר כולל גם צדדים שמהם
אנו לא מרוצים ואותם נרצה לשפר.

ולכן, החלטנו בישיבת המערכת לפתוח מדור שייקרא :

"חורה לי"

אנו מזמינים אתכם לכתוב את דעתכם- בעד/נגד
ה-נושאים השנויים במחלוקת, כמו :

- סגירת בית הקשיש
- סגירת מרפאת השיניים
- סגירת חנות יד שנייה
- סגירת המוסד של יוסוף
- צביון הבנייה בבנייה החדשה
- צביון בית הכנסת בקיבוץ

כמו כן אפשר להעלות נושאים נוספים, כגון :
מהו סולם הערכים שמנחים אותנו כקהילה,
מה חשוב לנו בראייה לטווח רחוק,

בגיליון משולבים צילומים מרהיבים של גיורא בן איסטי
- חובב צילום, שמצלם את הירח כאחד האובייקטים
האהובים עליו. תיהנו.

כמו כן, משולבים צילומים מהווטסאפ הקיבוצי שלנו.

רעשן לפורים של נעמי דורצ'ין

אנו בתחילתה של דעיכה של הגל החמישי בה פקדו אותנו, כאן על ההר, עשרות מקרים של נגיף האומיקרון שהביא עמו גם גל של בידודים.

אז מפאת הגל החמישי את אירועי ט"ו בשבט ויום המשפחה לא הצלחנו לציין אבל התחושה הכללית הרווחת כעת היא תחושה של אופטימיות להמשך. יש דיבור חזק על הסרה מוחלטת של המגבלות ואנחנו בוועדת תרבות כבר בשאיפה לחזרה מלאה לשגרת אירועי תרבות שמחים ומהנים.

בפתחנו אירועי פורים:

פורים ילדים אשר כמיטב המסורת יבוצע בשיתוף פעולה מלא בין צוותי החינוך הבלתי פורמלי לבין צוות תרבות ילדים ונוער ב17 למרץ ופורים מבוגרים שיתקיים ב18 למרץ.

עוד במהלך מרץ אפריל יש את יום האישה הבינ"ל, צעדת כפר החורש, פסח ועוד...

פרסומים על כל אחד מהאירועים הללו, ישלחו בסמוך למועד.

אנו במקביל מגייסים צוותי מתנדבים לכלל חגי ומועדי השנה ולכלל אירועי תרבות בין אם לתכנון לבין אם להקמה, פירוק, קישוט וכו' וכן, ממשיכים לגבש את הועדה שתפעל השנה. מי שמעוניין עוד להצטרף מוזמן לפנות לאיילת טל רוטנבך, רכזת תרבות 054-7200626.

שלכם ובשבילכם,

ועדת תרבות

תשובות לחידון פורים-

- אוזני המן
- 127ב2 מדינות מהודו ועד כוש
3. ערך 180 יום
4. אף לא פעם אחת
5. אחת הפרשנויות: משום ש"נהפוך הוא" – הפור התהפך והיהודים ניצלו.
6. ט"ו באדר, ביום זה חוגגים את החג בערים המוקפות חומה, כיוון שבשושן הבירה עדיין נלחמו באויבי היהודים.
7. ושתי
8. מרדכי הוא הדוד של אסתר, אשר אימץ אותה לבת
9. הממונים על המדינות בממלכתו של אחשוורוש
10. וי"ק
11. כשנאמר שמו של המן בעת קריאת המגילה
12. משתה, קריאת מגילה, מתנות לאביונים ומשלוחי מנות
13. הדסה
14. בשער חצר המלך
15. כיוון שמרדכי לא השתחוה לו
16. זרש
17. נכתב שמרדכי הציל אותו מהתנקשות בחייו ע"י שני שומרי הסף – בגתן ותרש.
18. שושן הבירה
19. כדי שיחזרו בתשובה, ויתפללו עבורה שתוכל להכנס למלך אחשוורוש ללא הזמנה רשמית מבלי שיהרוג אותה
20. שלושה ימים
21. תענית אסתר, ביום שלפני חג פורים.
22. פור זה גורל – על שם הפור שהטיל המן וקבע את מועד השמדת היהודים.
23. בנו הצעיר של המן
24. אדר
25. שנה מעוברת כל שלוש שנים לערך. (7 חודשים ב-19 שנים)
26. המן על מרדכי
27. פעמים – בערב ובבוקר
28. ד"אדר
29. למרדכי היהודי
30. גובה 50 אמה

ליקוטי דרך
מיכל וצלר

קלנדולה - ציפורן החתול

בעוד חודש נוציא את השמן ונערבב אותו עם חמאת שיאה (תחילה ממיסים אותה לערבוב ולאחר מכן היא מתקשה), וכך נכין משחת עזרה ראשונה לכל המשפחה.

פרח קטן בגווני צהוב-כתום שפורח ממש בימים אלו. בחודשי החורף- אביב.

מקור השם מהפירות שיוצאים מעלי הכותרת ונראים כציפורניים של חתול.

ניתן לראותו גם ביער בשטחים החשופים לשמש וגם ברחבי הקיבוץ בשפע. הפרח נסגר בשעות הלילה והחושך ונפתח במהלך היום.

ציפורן החתול ידועה בתכונותיה המרגיעות -

מיצוי הפרח מחדש רקמות עור ומאחה פצעים.

בעל תכונות אנטי-דלקתיות, מחטאות ונוגדות חיידקים ופטריות.

באפשרותו להפסיק דימומים קלים.

ובשל פעילות אסטרוגנית הוא יכול גם לסייע בטיפול אי-סדירות של הווסת אצל נשים.

בשל כל אלו הפרח מכונה "צמח עזרה ראשונה", ומשמש הרבה בתעשיית הקוסמטיקה, במיוחד בתכשירי תינוקות.

הדרכים היעילות ביותר למצות את החומרים הפעילים מהצמח הן ע"י השריה באלכוהול (70% ומעלה) או ע"י השריה בשמן (שמן נוזלי כגון שמן שקדים). ההשריה למשך כחודש ולאחר מכן מוכן לשימוש וניתן לערבב עם שמנים אחרים (שמתקשים בטמפרטורת החדר) להכנת משחות.

בתמונות אודם ואלמוג שלי מלקטות פרחים של ציפורן החתול. והמשרה שעשינו - הפרחים בתוך צנצנת עם שמן שקדים.

כותבים על ההר

גבי ברזל

המקום שבו אנו צודקים.

המקום שבו אנו צודקים - תפוס.
צודקים אחרים צודקים בו נגדנו.
רק צדק דק מפריד בינינו לבינם
לבלי הפרד
רק אם נפנה ימין או שמאל משביל הצדק הרמוס
נראה כי יש הרבה מקום המחפה רק שגדר
אל המדבר
אל החורשות
אל חיים שיש בהם הסוס ופרחים באביב
ויציאה לדרך.

יוסקה (יוסף) קרן ז"ל

הלב מעיק, כמעט שלא מאפשר לדבר או לכתוב על יוסקה
ועל היעדרו מתוך חברת האנשים בכפר החורש.

היותו של יוסקה דמות מרכזית במשק ובחברה של כפר
החורש, קולו הצלול של המצפון הקיבוצי, קצת נסתרו
מהעין בשנים האחרונות. אולי הוא התעייף. ובכל זאת,
מראהו וקולו נראים ונשמעים לי, ולכל מי שהכיר את
נוכחותו של יוסקה ואת פעלו. זכורה לי מצויין התקופה
שבה נעשה גימלאי ושהצטרף ל"פרלמנט" שבקפה של
המסגריה, ב"משרד" של ירו ז"ל. העברנו שם במברשת
פלדה את העניינים שברומם של עולם ושביביו שלנו.

לא ניתן להגיד את שמו של יוסקה בלי להצמיד את שמה
של בלנש ז"ל זוגתו, שנקטפה בחטף לפני כמעט שש שנים.
איזו זוגיות מופלאה, רוויה באהבה רבה, הייתה בזוג
הזה! למופת לכל הזוגות המתמידים! וכך היו גם הגידול
והטיפול של בניהם – שמיר, עשהאל, צבי ויער, שיזכו
לחיים מאושרים.

יוסקה נולד בקיבוץ מזרע, ב 12.3.1942. בן למוטיו
(מרדכי) ולסבינה קרן. התחנך במזרע בקבוצת "אלומה".
בשנת 1960 התגייס לנח"ל בפלוגת בני המשקים.
במלחמת ששת הימים נלחם בשומרון ולאחר מכן
השתתף בכיבוש דרום רמת הגולן. בשנת 1971 יצא ללמוד
במכינה וחקלאות ומסוף 1975 ריכז את הגד"ש של מזרע
עד 1979 ומסוף שנת 1983 חזר לרכז את הגד"ש.

במלחמת יום כיפור לא גוייס, כי רגלו נפצעה בתאונת טרקטור. ביחד עם שניים ממייסדי מזרע (למרות גילם) ונערים מהמוסד החינוכי הפעילו את ענף גידולי השדה של מזרע, שהיה ענף מרכזי של הקיבוץ. שוחרר ממילואים רק בגיל 52.

בשנת 1986 גמלה ההחלטה במשפחת קרן לעבור לכפר החורש, בעיקר בזכות הלינה המשפחתית כאן ובכדי להיטיב את החינוך של הבנים.

יוסקה נרתם מיד למעגל המשקי והיה מרכז גידולי השדה במשך תקופה ארוכה ובהצלחה רבה בהטמעת שיטות הגידול החדשניות.

בשנת 1995 למד במדרשת רופין בקורס למרכזי משק בקיבוצים.

בשנת 1999 נבחר לתפקיד מרכז המשק, וגם בו הצליח לצלוח תקופות לא קלות במצב המשקי-כלכלי של הקיבוץ.

הלך לעולמו והוא כמעט בן 80.

חבל על דאבדין, וגם בביטוי השחוק קצת –

שלום חבר.

שמוליק בדאור

גלגוליה של שכונה – שכונת הנעורים

נעימה ברזל

בעלון הקודם הפנה שמוליק אלומת אור לעבר הפיכתה של שכונת הנעורים לשכונת משפחות של בנות ובני הקיבוץ. רציתי להביא בפניכם את סיפורה. אני יודעת שאין לסמוך על הזיכרון אפילו של מי שמשבח בו. אלא שהארכיון נמצא בהעברה. בכל זאת פניתי אל שמוליק. הוא טרח, חרג מן הנוהג והביא לי את התיקים הדרושים. תודתי לו מקרב לב. תודה מיוחדת מסורה למיכל הלפרין על הסיוע.

הנה תקציר העלילה.

בדצמבר 1981 החליטו חברי כפר החורש לפנות לתנועה הקונסרבטיבית העולמית ולהציע להיות קיבוץ אומן לגרעינים שיגיעו מארה"ב ומישראל, המיועדים להקמת קיבוץ חנתון.

דני הלפרין ז"ל מזכיר הקיבוץ (1980-1982) בפעם השנייה, חבר יקר ואיש ציבור משכמו ומעלה נפל במלחמת לבנון הראשונה, היה מוביל ההתקשרות. כחלק מתוכנית האומנות שנמשכה בפועל עד 1987, הוקמה שכונת הנעורים (שלב א'-1983) במימון כספי הסוכנות. כך, כך בשמה זה דני הציב את היעד הסופי מראש! רונצי קידרון ז"ל, איש רב פעלים בקיבוץ ובשדה הציבורי,

שהיה באותה עת רכז בניה ותשתיות במקביל לתפקידו כמנהל מקהלת הקיבוצים, התגייס למהלך התכנוני, הכספי, הארגוני והביצועי. זכי שפר מונה למרכז המהלך להקמת חנתון ועמוס גרופ יועד להיות המדריך החקלאי של הגרעינים האמריקאים.

כאז כן היום, הזרם הקונסרבטיבי הוא הגדול והמאורגן ביהדות ארה"ב. בשנות ה-80 של המאה שעברה מנה למעלה ממיליון וחצי יהודים הרשומים בקהילות. בשני העשורים האחרונים יש ירידה במספר היהודים בארה"ב. על פי מחקרים דמוגרפיים שונים התנועה הקונסרבטיבית שומרת על כוחה באמצעות רשת ענפה של מוסדות חינוך בראשם הסמינר היהודי תיאולוגי, כמו גם הפעלת תנועות נוער, מחנות קיץ ועוד. במונחים ישראליים הקונסרבטיבים אינם דתיים אלא מסורתיים. כלומר, מקיימי מסורת יהודית מעורבת של נשים וגברים בה כל אחת ואחד קובע את מידותיה. עם זאת יש מידה של פולחן דתי משותף – שמירת כשרות, שבת ומסכת מקוצרת של תפילות. הקונסרבטיבים היו והינם שותפים למאבקים חברתיים בארה"ב ואינם מגדירים עצמם כציונים. לצד זאת יש להם זיקה עמוקה לישראל ויש אף עליה ארצה בממדים צנועים. הרעיון של הקמת קיבוץ הגיע לאמריקאים מתנועת הנוער "נועם" בארץ. בתחילה פנתה התנועה האמריקאית ל"הקיבוץ הדתי" וסורבה מטעם שאינם מפרידים בתפילה ובטקסים בין נשים לגברים. מה גם שבתי הכנסת הקונסרבטיביים בארץ אינם מוכרים על ידי הממסד הרבני. אבידר, יו"ר מחלקת חו"ל של התק"ם יצר קשר עם התנועה בחו"ל ופנה לקיבוצים. דני הלפרין שראה את הפוטנציאל "הרים את הכפפה" ויזם מהלך דיונים רב היקף בקיבוץ. משנרקמו הקשרים הראשונים ביקרה בארץ קבוצה של מנהיגי קהילות קונסרבטיביות מארה"ב והתנועה קיבלה החלטה לבנות את ההתקשרות עם כפר החורש.

בקיבוץ עצמו התנהלו חוגי בית, התקיימו דיונים בעלון, התארגנו קבוצות של תומכים ומתנגדים והכל בהיקף רחב של משתתפים. בדף ההסבר ששלח הרב שינדלר – ראש מועצת בתי הכנסת בארה"ב, הוא הבטיח נאמנה שאין בדעתם של חברי הגרעינים לגרום לכך שחברי הקיבוץ החילוני יהפכו לשומרי מצוות ובקשתם היא רק שייוצרו עבורם תנאים שיאפשרו להם לחיות בקיבוץ לפרק זמן ההכשרה לחיי קיבוץ, על פי אורח חייהם.

הוויכוח הגדול בקיבוץ התקיים על הפעלת בית כנסת ומטבח כשר. מנהיג האופוזיציה למטבח כשר היה לא אחר מאשר יעקב דורצין - אמן ידוע כבר אז. סביבו התקבצה קבוצה של צעירים בני ובנות קיבוץ וחברי גרעינים. הוויכוח התנהל גם במדרכות, בהתכנסויות ממוסדות ומעל דפי העלון. יעקב כתב "סאטירה נשכנית" (כאמירתו של אחד ממבקרי הביקורת. את הסאטירה של יעקב לא מצאתי). אחד מן המשיבים – מייקל גרינברג שבא מבית קונסרבטיבי וחי בקיבוץ עם אשתו נורית וילדיהם, כחילוני גמור, טען שהוא בטוח שזה יהיה מפגש בין שתי תרבויות פלורליסטיות, סובלניות ודמוקרטיות, שאחת מהן שומרת מסורת וחבריה אינם מן המקפידים.

הקיבוץ רעש וההכרעה התקבלה. 123 היו בעד מול 43 מתנגדים. האומנות נקבעה לחמש שנים. שני הגרעינים הראשונים היו "ניצן" האמריקאי ו"נועם" הישראלי.

הוקצה מקלט כבית כנסת (בדיוק זה המשמש לכך היום) והוקמה "פינת כשרות" במטבח. נקבע כי יאופשר לחברי הגרעינים שלא לעבוד בשבת במקומות הנוגדים את השקפת עולמם. אך עם זאת עליהם להכיר בצורך לעבוד בשבת בתורניות במטבח, חדר האוכל ובלול (יולי 1982).

בנוסף סוכם שחברי הגרעינים יאכלו "כמו כולם" בחדר האוכל ולא "בשולחנות נפרדים" אבל ב"כלים נפרדים". עד שתיבנה השכונה שוכנו הבאים בחדרים במבנים של בית ההבראה "מרגוע לעובד" ששכן בגבעה הסמוכה.

עד מהרה הפך הסיפור לסיפור כלל ישראלי. המחנה החרדי יזם הפגנות וביטאוניו הזהירו מפני פריצה חמורה בחומת היהדות בעלת השלכות מרחיקות לכת. הציבור החרדי החלש מבחינה פוליטית, אז לעומת היום, נקרא לצאת לרחובות נגד "תופעה איומה ומסוכנת זו". עיתונות המפד"ל (הדתיים הלאומיים) שישבו בממשלה כשהם כבר נתונים להשפעה מסוימת של צעירי "גוש אמונים"), רק דיווחה במורת רוח על התופעה וציינה שסכנה כזו רק מגבירה את החשיבות של אחדות עם ישראל, ארץ ישראל ודת ישראל. עיתון "דבר" של ההסתדרות ובעצם של המערך, קשר לכפר החורש כתר של חלוציות והגשמה.

בחנתון שבעמק בית נטופה, קמו ב 1983 הבתים הראשונים. בו בזמן נזעק עודי אלחנני, מרכז המשק (1983), להתערב אצל המוסדות הרלוונטיים על מנת שיאפשרו את המימון להתחלת בניית השכונה שבה ישוכנו חברי הגרעינים. משהובטח המימון הפליא רונצ'י ביכולתו ובשלהי 1983 עמדו על תילם המבנים הראשונים בשכונת הנעורים. לקיבוץ הגיעו 34 חברי וחברות גרעין "ניצן" (הממוצע הגילי שלהם היה 28 שנים וביניהם 5 משפחות ו- 9 ילדים). אליהם הצטרף גרעין "נועם", כולו ישראלי, שהורכב מבוגרי תיכון שהתגייסו לנח"ל. סך הכול קרוב ל 70 איש ואישה, כולל ילדים. הכיצד? היו שתהו בקיבוץ, האם הילדים של המשפחות החדשות יאכלו בגן אוכל כשר בשולחנות נפרדים? עם זאת נראה היה שלמהלך המורכב יש סיכוי. רותי וניג מזכירת הקיבוץ בשנות הקליטה הראשונות, תיארה את הרגשת השליחות שמלווה את העוסקים במלאכה בקיבוץ: "אנחנו מאמינים שבסופו של דבר, פריצת הדרך שלנו תביא לעליה גדולה לארץ" (נובמבר 1983).

אלא שהמהלך לא צלח. בין אלו שהגיעו מחו"ל היו ממסורתיים מלאים ועד כמעט חילונים. זה לא היה גרעין שצמח עקב היכרות קודמת ותהליך חברתי מכין של חבריו. רובם היו בעלי מקצועות חופשיים ודומה שלא נתאו לעבוד בחקלאות, אפילו לא במאפיה ובחדר האוכל. בעלון הפנימי שלהם כתבו אנשי "ניצן" (הגרעין השני מחו"ל): "לא כולם באו לגרעין עם כמיהה חזקה לחנתון".

בחנתון סיים זכי את עבודת ההקמה ודודי אבנרי התמנה כמלווה הישוב החדש (1985).

גם הצעות הדיוור הזמני לא מצאו חן בעיני חברי הגרעין (ניתן להבין זאת). ולא נוצרו קשרים חברתיים של ממש בין חברי כפר החורש בגילאים המקבילים לחברי הגרעין האמריקאי. בפועל, התנועה הקונסרבטיבית לא התאמצה, וזאת בלשון המעטה, לתחזק את המפעל.

בגרעין השני הגיעו 16 איש ובשנים הבאות 5-6 בלבד. גם הגרעינים הישראליים הלכו ונתדלדלו. עודי אלחנני וגדי פויס (1987), מתריעים בפני אהרון ידלין, מזכיר התק"ם שהעסק איננו עובד וגם קובלים על "בעיות רבות וחמורות בתחום החינוך". ידלין - מי שהיה בעבר שר החינוך בממשלת העבודה - קיבל את טיעוני כפר החורש ושיחרר את הקיבוץ ממחויבויותיו.

יהודים מאמריקה, אם וכאשר עלו לארץ בשנות ה-80, השתייכו בדרך כלל לקהילה האורתודוקסית ופנו בעיקר להתנחלויות. הממסד של "גוש אמונים" עבד באותן שנים בניו יורק ובסאן פרנסיסקו באופן מסודר, מלווה בתקציבים וחדור אמונה בשילוש המקודש של "ארץ ישראל, עם ישראל ותורת ישראל".

משום שלא הושלמה מכסת המחויבויות של כפר החורש (כתמורה לבניית השכונה), בעניין הקונסרבטיבי, עלה עניין "הכיתה האמריקאית". עליית הנוער – השייכת לסוכנות היהודית, המליצה לצרף כיתה אמריקאית בשנת הלימודים תשמ"ז (ספטמבר 1986) לבית הספר "העמק המערבי", כאשר הקיבוץ הקולט הוא כפר החורש. מה שעמד "לזכותנו" היה קיומו של מטבח כשר. במקביל להסכמת הקיבוץ לקלוט את הכיתה, דרש רונצ'י קדרון (פברואר 1987) מהסוכנות מימון להוספת מרכזון, מקלט ומבנה מגורים נוסף, כך שכל הקומפלקס ישרת הן את חברת הנעורים של הקיבוץ והן את הכיתה האמריקאית. במהירות שיא הושלם הביצוע וילדי כפר החורש החלו לאכלס את שכונת הנעורים.

הנחת העבודה הייתה שתהא זו קליטה של נערים ונערות לכיתה י"א מסאן פרנסיסקו. בלהה שובל מונתה להיות מחנכת הכיתה. אני הייתי בשלהי הכהונה שלי כמנהלת בית הספר וקיבלתי על עצמי להיות גם מרכזת הפרויקט. משלחת מסאן פרנסיסקו הגיעה לקיבוץ ולבית הספר, התרשמה ואישרה את הפרויקט. חשבנו שאנחנו בדרך הנכונה, אלא שלא הערכנו כלל לאיזה סבך של מאבקי כוח אנחנו נכנסים שלא ברצוננו: מאבקים בין עליית הנוער, שליחי התק"ם והפדרציה הציונית בסאן פרנסיסקו. בינתיים בקיבוץ ובבית הספר נעשתה עבודה. על פי דרישה מהפדרציה הוכן סרטון מידע על הקיבוץ בו כיכבו בלהה ואנוכי וגם הכנו ברושור שתיאר את כפר החורש ובית הספר כגן עדן חברתי, חינוכי ותרבותי עלי אדמות (מה שאכן היה...). צוות בית הספר בריכוז בלהה ואריה לרץ תכנית לימודים עבור הקבוצה, בהתאם לדרישות האקדמיות הנהוגות בסאן פרנסיסקו והחל גיוס התלמידים. והנה קיבלנו דרישה ממנהלת עליית הנוער בארה"ב לקבל קבוצה מפילדלפיה (!!!) ככה פתאום! התברר שעין השופט נסוגו ממחויבותם לקבוצה שסומנה להם וכך מבלי להיוועץ בנו הוטלה המשימה עלינו.

גידי דרש שוב את מעורבותו של אהרון ידלין, שאכן התייצב לצידנו אלא שעד שיכולנו לומר דבר ברור לסאן פרנסיסקו, חלף זמן יקר. משפחות שם פרשו מהפרויקט והקשר עם עליית הנוער הופסק.

לא חלפו אלא מספר שבועות ובעליית הנוער בארה"ב העלו שוב את הנושא. הפעם כתכנית של כלל קליפורניה. אנחנו כבעלי חוב, נענינו. הכוונה הייתה שהקבוצה תגיע בחגי תשרי תשמ"ח (ספטמבר 1987). באותה עת הייתה כל שכונת הנעורים מאוכלסת על ידי ילדי כפר החורש.

זאב נתיב, שהחליף אותי בניהול בית הספר, הקים צוות שדרש התחייבות ברורה מהאמריקאים בקליפורניה. שם התחילה הרשמה ובכפר החורש מבוכה.

ואז - - - מתחילים להגיע לכפר החורש מכתבים מודאגים מהורי הנרשמים – האם זה בטוח לשלוח לארץ את ילדיהם? להזכירם, בדצמבר 1987 פרצה האינתיפאדה הראשונה. גידי ענה וסיפר רק את האמת... "המצב מסוכן". ההורים נרתעו ומיאנו לשלוח את הילדים לתכנית.

שוב לא נדרשנו לעמוד במשימות מורכבות. לכאורה זכינו בשכונת נעורים יפיפיה "מן ההפקר". או נכון יותר כתוצאה מנסיבות מורכבות ומבוכי הזמן. עם זאת, כשקראתי בתיקי הארכיון עברה בי תחושת החמצה. לכל אחד מהמפעלים הללו היו יכולות להיות איכויות ותועלות יפות לשני הצדדים. אם נחזור לדבריה של רותי וניג שהובאו בעמוד הקודם, הרי לתפישתי דבריה ייצגו את רוח התקופה. ראינו בעצמנו (לפחות מי שהיו מעורבים במהלך), כחלק מ"אליטה משרתת".

אם אני עושה "זום אאוט" לסיפור שלנו באותה תקופה, אינני יכולה שלא לחשוב על תנועה שכן הצליחה במפעלים דומים. את סימני ההצלחה זיהיתי בעת עבודת המחקר שלי בהתנחלויות בשלהי שנות העשרה של מאה העשרים ואחת. סרקתי אז כמה ארכיונים וביקרתי באולפנות, מדרשות ואולפן גיור. פגשתי שם גם צעירים וצעירות מארה"ב שנשבו לתוך ההיקסמות של "גאולה עכשיו". הריגוש הזה הסעיר אותם והם נשבעו לו אמונים.

ביולי 1990 התחלתי את שירותי כמזכירת כפר החורש לצד עבודתי באקדמיה. אהבתי לחזור מהמזכירות הבייתה דרך שכונת נעורים. התגעגעתי לחיות ולחדווה של בני הנעורים מתקופת עבודתי ב"העמק המערבי" וטוב היה לי להתבסס מהמראות והקולות. השכונה נבנתה במעין מעגל כקהילה פתוחה כלפי פנים שבמרכז המרכזון. ממערב למרכזון השתפלו ברכות גבעת העצים והדשא וממזרח לו שימשה חלקת הדשא כחצר משחקים. הכוהנת הגדולה של חבורת הצעירים הייתה בלאנש קרן ז"ל ה-מטפלת האולטימטיבית, מסורה בכל שעה משעות היום לעניינם של בני הנוער. גם קולה היה הבולט בשטח כשהיא דוברת במצלול גבוה ובאמצע המשפט קולה עולה באוקטבה עד כדי סופן משבר כוסות זכוכית. "של מי הנעליים האלה עם הבוץ מהפלחה? שיבוא עכשיו ומיד לקחת אותן ולנקות את הלכלוך." או "לאן נעלמו תורני ארוחת ארבע? בדיוק כשצריך אותם?" טוב... לא בדיוק כך, אבל בערך.

שכונת הנעורים התדלדלה מיושביה הצעירים עם ההפרטה בשנות ה-2000. בתים הורחבו, הורים וגם ילדים העדיפו להישאר בבית. לא הייתה החלטת אסיפה... אלא - זרם ההוויה הוא שקבע את התודעה. השכונה התרוקנה, לבד מהמרכזון שהמשיך לפעול. הבתים אוכלסו בכל מיני דיירים חדשים וזמניים. הזמניות הזו ניכרה בסביבות המגורים.

בתחילת 2015 כצוות קליטה (רני, אלי, גידי ואנוכי), מסרנו דיווח לאספה. בין השאר סיפרנו על פניות של בנים ובנות שמבקשים לחזור ואין לנו תשובה עבורם. צביקה יבור שאל: "ומה עם שכונת הנעורים?" "וואו" חשבתי

"זה רעיון". פעלנו מהר עם חגי שהיה המנכ"ל של הקיבוץ. הונחו שתי הצעות ויזואליות של אדריכלים לחלוקה למגרשים של השכונה. הספקתי לקיים שיחות עם 15 זוגות של מתעניינים. הוכנו החוזים ואז הוועדה המקומית לתכנון ובניה של "יזרעאלים" קבעה שלא ניתן לטפל בהיתרי בנייה עד אשר תוכן לאזור השכונה כולו תוכנית בינוי. עקב כך נוצר העיכוב הראשון. בינתיים אני נאלצתי לפרוש עקב ענייני בריאות וגידי שהחליף אותי פרש בשל השינוי במצבו הבריאותי. רני יפעה נכנס לתפקיד וליווה את ההתדיינות. לאחר שתוכנית הבינוי אושרה במועצה נוצר עיכוב נוסף. נוכח הדיון הציבורי על סדר פיתוח התשתיות, דרשו (ולטעמי בצדק), הורי החברים המיועדים לשכונה, ששכונת הנעורים תהיה הראשונה בתור. כך אכן הוחלט ב- 29.04.2019.

פרק חדש נפתח בסיפורה של שכונת הנעורים שהופכת בעת הזו בקול הלמות מקדחים, לשכונה של בנים ובנות.

האם זה סוף הסיפור?

מחסן התחפושות מתעורר לחיים :

תודה לצוות המתנדבות.

הצטרפתי עם קבוצתי לגרעין "עמי-עוז" שיועד להשלים את קיבוץ מפלסים. כשכבר היינו במחלקת נח"ל בכפר רופין, שינו לנו את היעד לכפר החורש. *לבעקבות לחץ לא מתון של ה"הונגרים" כאן להוסיף גרעין של "צברים" - ש.ב.*

ש: ומיד התחלת לעבוד במסגריה?

ת: היה לי רקע מלימודי המסגרות בבית הספר התיכון. מיד שובצתי למסגריה, שבה ייצרנו קונסטרוקציות ומתקנים שונים בקיבוץ. עם הגעת עשהאל ז"ל בגרעין "אפיק" הוא הצטרף למסגריה. ראשית, העברנו מהמאפיה הישנה את התנור הארוך למאפיה בנצרת עילית, והוספנו למבנה המאפיה הישנה סככה גדולה שתשמש כסככה לאריות פרי מהמטעים שלנו שבעמק. בהמשך המקום שיכן את המסגריה עם ירו ז"ל, ואחרי מותו המקום נמסר לדורצין – כסדנת הפיסול שלו.

ייצרנו כ-700 מכלי פרי להובלת הפירות מן הקטיף במטעים אל סככת האריזה. כשהמוסך שב"מחנה" בעמק זכה להתחדש במבנה בנוי, בנינו אנחנו את הקונסטרוקציות של הגג בבניין. ברפת עבדנו בהקמת גדרות ומכלאות ובתחזוקה שוטפת. כן הייתה לנו עבודה לא מעטה בתיקון פגיעות ופריצות בצינור שהוביל את המים לקיבוץ.

ש: ומה אחר כך?

ת: הייתי סדרן עבודה ורכב כשנתיים; הייתי חבר בוועדות שונות והדרכתי כאן בחברת הילדים את כיתת "זמיר" של בלהה, גרשון, זכי, ברכה, נעמה, מיקי וייס, אורי בן יהודה ואחרים, בכיתה ז'.

ש: הלכת ללימודים אקדמיים?

ת: בשנות ה-60 למדתי הנדסאות מכונות בלימודי ערב בטכניון. הנסיעות לשם היו לגמרי מאולתרות. ואחרי זה הדרכתי את גרעין "ענבר" בירושלים ובקריית בורוכוב.

ש: מאין הגעת לכדורסל בכפר החורש?

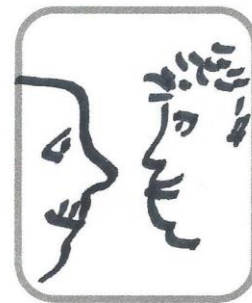
ת: תמיד אהבתי ואוהב את הספורט. התגבשה כאן קבוצה שאני ניהלתי. היה בה מבחר נהדר של שחקנים; עד כדי שהגענו מליגה ג' עד לצמרת ליגה א'. במידה רבה בזכות המאמן דני כהן מגבת. כמרכז ועדת ספורט יזמתי אליפויות בטניס שולחן. בחדר האוכל הישן-ישן הוצבו שני שולחנות והרבה חברים ונוער התחרו בפינג-פונג. אמנון ברזל, שאולי בן יהודה ויוחאי גליק היו הכוכבים בזה.

ש: איך התגלגלת לעבודה במאפיה?

ת: בגלל המקצוע שלי זומנתי לצוות האחזקה בעקבות הצורך שם במקצוע בתחום המסגרות. וכך עבדתי עד צאתי לפנסיה.

ש: איך קמה המשפחה שלך?

ת: במשך שנים רבות הייתי מתוייג כרווק; עד שפגשתי את נעמי, אז שונרי, מבית השיטה, ונוצר הקליק. התחתנו ב 1977 ונולדו בזה אחר זה: ינון בסוף 1977, סמדר ב 1979 ומוריה ב 1982. ובהמשך הגיעו הנכדים המדליקים.

הכר את שכנך

ריאיון עם צביקה יבור

תולדות חייו וקורות הצעדות

שמוליק בדאור שואל וצביקה יבור משיב

מי שלא מכיר את צביקה – שיקום! והנה לפניכם עוד דברים שכדאי לדעת על צביקה יבור (ורבר).

שאלה: מאיזה גיל אתה רוצה להתחיל בסיפור חיך עד היום?

תשובה: הורי עלו ארצה בשנת 1933 עם אחי יצחק ז"ל. נולדתי בתל אביב בשנת 1940 ומעט אחרי כן עברנו לראשון לציון. גרנו אז בשכונת 'עזרה וביצרון', שהייתה מבודדת מראשון ולימים שמה הוסב ל'רמת אליהו' לזכר אלי כהן.

מאז שאני זוכר את עצמי, חקוק לי זיכרון מהחיילים של המנדט הבריטי בפלשתינה-א"י. מאורע אופייני לתקופה שזכור לי היה כשחיילים בריטיים נכנסו אלינו לבית וחיפשו, חיפשו, ולא מצאו ויצאו כשהם מסמנים את הבית באיסק לבן, סימן שכבר ביקרו כאן. המאורע התרחש אחרי "השבת השחורה", שבה נערכו חיפושים ע"י הצבא הבריטי בכדי לגלות 'קני התנגדות' וכלי נשק של הארגונים הלוחמים לעצמאות בארץ.

בשכונה זו גדלתי בילדותי המוקדמת כולל במלחמת השחרור, שבה נפל אחי, יצחק ורבר ז"ל, ונותרתי בן יחיד.

בשנת 1950 עברנו לגור בשכונה שבמרכז ראשון לציון, ושם החלו לימודי בבית הספר 'בארי', בית חינוך של זרם העובדים על שם בארי-ברל כצלסון. וזו הייתה הנטייה השלטת בציבור הראשוני – ציבור פועלי ברובו המכריע. בית הספר פתח שערו לפעילות של תנועות הנוער – השומר הצעיר והנוער העובד, שאליה הצטרפתי ובה היו שוקקים כל חיינו החברתיים. כמובן, הייתה יריבות גלויה בין חברי הנוער העובד לבין השמוצניקים. הפעילות התנועתית כללה פעולות קבועות במשך השבוע ויציאה לטיולים ולמחנות. כשהייתי בכיתה ז' השתתפתי במחנה ארצי ביער כפר החורש. מכיתה ט' עד י"א הדרכתי בתנועה קבוצה אחת – קבוצת "מצדה". אלה היו שנים מאוד יפות עבורי.

בתקופה הזו התקבל והתגבש אצלי הרעיון ללכת ולהצטרף לקיבוץ. היו לי דודים שבשנת 1933 היו בין מייסדי כפר החורש ובנות דודי נולדו כאן. היו לי דודים גם בקבוצת כינרת, וכולם תרמו לעובדה שאני כאן.

ש: איך הגעת לרעיון של צעדת כפר החורש?

ת: כל ימי אהבתי לטייל בכל הארץ, בתנועת הנוער לא החמצתי אף טיול. סיקרנו אותי תמיד כל הפרטים הנוגעים לארץ ישראל בכל הממדים והמובנים. כאן אצלנו הייתי מארגן טיולי קיבוץ לחברים. השתלבותי בטיולים של המדור לידיעת הארץ בתנועה הקיבוצית. הייתי שותף לצביצ'קו קשת בגילוי האתר הפרה-היסטורי באדמת כפר החורש ובעוד אתרים שבחלקם ביקרנו במהלך צעדות כפר החורש.

ש: וככה נעשית ארכיאולוג?

ת: רגע, רגע! הסקרנות שלי הובילה אותי לרצות להבין את התופעות שהתגלו לי בשטח, וללמידה של הארכיאולוגיה. במהלך שנות ה-70 חברתי לשמריה גוטמן מקיבוץ נען, ארכיאולוג, חופר גמלא וחוקר מצדה וארץ ישראל, וגם פעיל בשירותי הביטחון של המדינה שבדרך. השתלבותי בצוות הניהולי של החפירות בגמלא שברמת גולן, והתמדתי במשלחות החפירה במשך 15 שנים (ארבעה חודשים בכל שנה). בהמשך, למדתי לתואר ראשון בארכיאולוגיה באוניברסיטת חיפה, וגם המשכתי בחפירות בגמלא.

ש: מהי גולת הכותרת של התגליות בגמלא?

ת: העיקר הוא בגילוי המאוד מרשים של עקבות המלחמה של הרומאים ביהודים במרד הגדול, בשנת 67 לספירה. התגלית לעינינו תמונת אירועי המלחמה: מצאנו כ-5000 בליסטראות וכ-6000 ראשי חיצים, שנורו אל העיר בידי הרומאים. התגלה המטבע המיוחד – לגאולת ירושלים ה"ק (הקדושה). שבעה מטבעות כאלה התגלו והם מראים את עצמאות יהודה למול הרומאים, מהלך שלא צלח בסופו של דבר.

היה לי חלק בכתיבת הדו"ח הסופי של חפירות גמלא, שראה אור בפרסומי רשות העתיקות. אגב, ביצעתי מספר חפירות ארכיאולוגיות מטעם רשות העתיקות באתרים בנצרת, קריית טבעון, זיכרון יעקב ועוד.

ש: אז מה הקשר לצעדות כפר החורש?

ת: הייתי ספוג בתחום של ידיעת הארץ וחשתי חובה להנחיל לחבריי בקיבוץ את תודעת המקום שבו הם חיים. נפלה לידי ההזדמנות כשהקיבוץ חגג את שנתו ה-40 (משנת 1948), והצעתי לאמנון ברזל ז"ל שהיה מיוזמי החגיגות, לשתף טיול=צעדה של כל החברים והילדים במסלול שמקיף את היישוב. המטרה תהיה: לחזק את הקשר למקום המיוחד הזה, תוך כדי גרימת הנאה וכיף מה"ביחד".

ש: איך נוצרה המסורת המתמידה?

ת: כעבור שנה הצעתי לוועדת התרבות לקיים צעדה נוספת במסלול שונה. הרעיון התקבל, וכך למעשה, שנה אחר שנה התקיימו צעדות. 32 צעדות עד כה, כן ירבו.

ש: איך בוחרים מסלול שונה שנה אחר שנה?

ת: לשמחתנו התברכנו בסביבה כל-כך מגוונת, שתמיד אפשר למצוא בה מסלולים שונים ומפתיעים, בעיקר בתקופת האביב.

ש: אם-כן, למה פרשת מניהול הצעדות?

ת: בעבר, עד לגיבוש המסלול לצעדה הייתי יוצא פעמים אחדות לשטח, בכדי להגיע למסלול מהנה, יפה לכל נפש ובוחר במסלול – בין תעייה לטעייה – ועד להחלטה.

הגעתי למיצוי השליחות הזאת ויש כאן חברים שהיו שותפים לארגון – אפי קשת, אמנון בן יהודה ואחרים. ויש חבר חדש, יחסית, ומוכשר באופן מוחלט – גלעד תלם. והוא הביע מוכנות לקחת על עצמו את ארגון הצעדה וניהולה.

ש.ב.: תודה רבה לך, צביקה, על ששיתפת את קוראינו בקורותיך.

מן הארכיון
של כפר החורש
שמוליק בדאור

צילום נדיר,
שאני רואה
לראשונה!
הקטן המדושן
הוא אני
במשמר
השרון, לפני
75 שנים.

בחזון של רבים מהחברים וגם שלי ראוי הארכיון של כפר החורש לעבור למימד של דיגיטציה. לפני זמן רב קיבלתי הצעה לביצוע המיחשוב של הארכיון (דיגיטציה) ואני מביא אותה כאן לקריאה ולהבעת דעות של החברים, בדבר הנחיצות של "המפעל" הזה. בבקשה, ספרו ואימרו את דעותיכם בנושא הזה בכל כלי התקשורת המקומיים. שמוליק בדאור, ארכיונאי

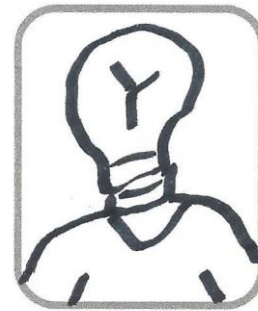
לרגל ציון 90 לכפר החורש אשמח לעניין אותך בפרויקט "סיפור מקומי", העוסק בתיעוד ושימור מורשת המקום.

מה הרעיון?

"סיפור מקומי" הוא פלטפורמה דיגיטלית, מבוססת ציר זמן, המציגה את סיפור התפתחות הקיבוץ, מיום הקמתו ועד ימינו באמצעות תמונות, סרטונים, מסמכים חשובים, ראיונות וכו'. זהו כלי להנגשת סיפור המורשת ופעילויות הקהילה בהווה, בתחומים השונים: סיפור הקמת הקיבוץ, טקסים וחג המשק, הכיתות והקבוצות לאורך השנים, תיעוד חיי הקהילה, פיתוח ותיירות, פעילויות בני הנוער, פעילויות הוותיקים, המשפחות שלנו, הנצחה ועוד.

הפלטפורמה הזו שיתופית. חברי הקהילה יכולים להוסיף תמונות וזכרונות מאלבומיהם ולהטביע את חותם משפחתם בסיפור הקיבוץ.

צריכה מקומית

ליאו מלבי - מלבי, קינוחים ועוד
מורן מלבי- 054-2366426

מיכל וצלר - ליקוטי גינה/בר
052-8345852

עופר ארביב - רפלקסולוגיה/ עיסוי רפואי
054-8092120

נעמי דורצין - סדנאות קליעת סלים ומכירת סלים
052-8345767

עדית עטר - קוסמטיקה
050-3753335

פרידה קובץ' - תרגום עברית -אנגלית 050-6927642

אלה פרסבורגר- מקלחת יער- סדנת מיינדפולנס
ביער 058-7800021

נוגה סקופ- קוסמטיקאית 050-4055435

**מוזמנים להמשיך ולהירשם, המידע יופיע גם
באפליקציית מקומי**

אנה גרוזמן- צלמת ילדים משפחה, גיל שנה ובוק בת
מצווה בטבע

0545330090

שרית בנימין - מתנפחים ליום הולדת/מסיבה
058-7500701

אמנון בן יהודה - מתקן ומתקין מזגנים ומקררים
052-8345816

רמי דביר – תיקון ורכישה של מחשבים ניידים וניידים,
מכירת רישיונות ואנטי וירוס
052-8345695

נועה קידר - מורת דרך מוסמכת ומדריכת טיולים
054-4450957

מורדי נחמני - תיקון תקלות חשמל
050-5678979

לילך נחמני - איפור וסידור שיער לכלות ולאירועים
054-7002619

מיקי וייס – עיסוי רפואי, עבודות נגרות קלות, כריתת
עצים.
052-8345957

מהווטסאפ שלנו

לאחר חלוקת העוגות לותיקים ע"י ילדי ג'-ד' =
שקד, יוסף אבס המדהים מרגיש צורך להוקיר
לילדים ומביא שבוע לאחר מכן מגש עוגיות
לילדים.

בדיוק זאת האינטראקציה שרצינו שתיווצר בין
קהילת "פפריקה" לבין דור ההמשך.

יוסף אין עליך

מרחב דקל (ה'ו') יצאו לחלוקה של כריות נסיעה, עוגות
 גזר לחיילי הקיבוץ ❤️
 ילדי שקד (ג'ד) יצאו עם מיכל הלפרין לחלוקה של עוגות
 גזר ❤️

החיים הנסתרים של העצים

אלה פרסבורגר

- בחופן של אדמת יער יש יותר צורות חיים מאשר בני אדם על פני כדור הארץ. כפית מלאה אחת בלבד מכילה יותר מקילומטר של קורים פטרייתיים. כל היצורים האלה פועלים בתוך הקרקע, מחוללים בה שינויים וגורמים לה להיות רבת ערך מבחינת העצים. רוב המינים בקרקע אינם גלויים לעין חשופה.
- לעצים יש חוש זמן! העצים יודעים לספור. רק לאחר כמות מוגדרת של ימים חמים, הם משתכנעים ומסווגים את התקופה החמה בתור אביב.
- הבריאות של העץ יכולה להשתנות בכל יום ממגוון של סיבות. הבריאות של העץ תלויה ביציבות של היער. אבל גם אם כל התנאים מושלמים, חרקים ופטירות, וירוסים ובקטריות אורבים תמיד בציפייה להזדמנות לתקוף. זה קורה רק כשהעץ יוצא מאיזון. באופן נורמלי הוא מחלק בקפידה את הכוחות שלו, לצמוח כל יום קצת, ולשמור בהיכון עתודות חשאיות למלחמה במזיקים. רכיבים אלה נקראים **פיטונצידיים** ויש להם סגולות אנטיביוטיות. כבר ב 1956 נמצא שאם מוסיפים טיפה של עיסת מחטי אשוחית או אורן לטיפת מים עם פרוטוזואה, האורגניזמים מתים בתוך פחות משנייה. עצים יכולים לחטא את הסביבה שלהם. אם האיזון בין כוחות הצמיחה וההגנה של העץ משתבש, העץ עלול לחלות.

יש מידע שידוע לכולנו לגבי העצים, ויש הרבה יותר מידע שהוא עדיין סמוי. חלק מהמידע הסמוי מתגלה בקצב איטי, דרך אנשים שמקדישים את עצמם לחקר והתבוננות. ואולי מוטב כך שחלק מהמידע סמוי, אחרת האדם עלול היה להשתמש בידע הזה בצורה לא ראויה ובריאה.

סיכמתי בקצרה כמה נקודות מעניינות מאוד, על הצד הסמוי מתוך הספר: **החיים הנסתרים של העצים/ פטר וולבן.**

- עץ שנכרת לפני 400-500 שנה, והשאיר רק שרידים מהקליפה החיצונית, עדיין לא מת בזכות תמיכה מעצים שכנים.
- מדוע עצים הם יצורים חברתיים שחולקים את מזונם עם בני מינם, ולפעמים מזינים אפילו את המתחרים שלהם? הסיבות לכך זהות לקהילת האדם - יש יתרונות לפעולה משותפת.
- האם גם העצים יכולים להתבטא? התשובה חיובית. באמצעות תרכובות ריח כימיות. גם בני אדם מתבטאים באמצעות הפרשת תרכובות כימיות, אחרת למה בני אדם משתמשים בדיאודורנט? או בושם? הריח האישי שלנו מספר משהו לאנשים אחרים.
- העצים מאזנים את הפער בין החזקים לחלשים. בכל בני אותו מין מי שנהנה משפע מוסר ממנו לאחרים. מי שאומלל וסובל מחוסר מקבל משלוח מסייע.
- העצים מתכננים את הרבייה שלהם לפחות שנה מראש.
- עצים חיים באיזון פנימי הם מחלקים את הכוחות שלהם בקפידה והם מוכרחים לחסוך אנרגיה כדי שיוכלו לספק את כל צורכיהם. מידה מסוימת של אנרגיה מושקעת בצמיחה.
- החיפזון מן השטן. הצמיחה של העצים איטית ביערות טבעיים יותר מאשר ביערות שנטעו על ידי בני אדם. ביערות מודרניים הגיל המקסימלי הוא 120 שנים (ואז העצים נכרתים ומומרים בכסף), ביער טבעי, בגיל כזה העצים לא גבוהים יותר מגובה אדם, ובזכות הגדילה האיטית ביער הטבעי, העצים נעשים חסינים וגמישים מפני שבירה בסערות, וכך הם מגיעים לגיל מופלג.
- עצים אינם אוהבים להתאמץ ללא סיבה. מדוע לגדל גזע עבה אם אפשר להישען בנוחות על העצים השכנים?
- עצים הם יצורים חברתיים מאוד והם עוזרים זה לזה. עם זאת, כל מין עץ מנסה להשיג יותר מרחב לעצמו, לשפר את הביצועים שלו ולתפוס כך את מקומם של מינים אחרים.
- איך המים מגיעים לכותרות של עצים שגובהם מעל 100 מטר? ההסברים לכך עדיין חלקיים.

צילום אנה גרוזמן

עשבים רעים - נוי מוזנח?

עשבים טובים – ליקוט!

לפני שנתיים הפסקנו בקיבוץ לרסס נגד עשבים. חומרי הריסוס מזיקים לחרקים ולדבורים (המאוד חשובים להפריית הצמחים) וחודרים דרך הקרקע למי תהום ובסופו של דבר הם מגיעים גם לאדם דרך המים, המזון והאוויר.

כשלא מרססים צצים יותר ויותר פרחים שונים, מופיעים פרפרים ואנשים יוצאים לליקוט צמחי מאכל כמו חוֹבְּזָה, לוף, חמציצים וסירפדים. כדי שזה ימשיך ויתפתחו עוד זנים של צמחים, משאירים את העשב עד שהוא פורח ומפתח זרעים. אחרי שהזרעים נפלו או עפו ברוח לשטחים בסביבה, צוות הנוי קוצר את העשבים עם החרמש המנועי. יש שטחים שנקצרים יחסית מוקדם וכמה פעמים במשך האביב, כמו בשוליים של שבילים או באזור משחקים ושולחנות קק"ל.

תמונות משטח הקיבוץ

לקראת העונה החמה כל הצמחייה נקצרת על ידי עבודת חרמש והקיבוץ חוזר להיראות "נקי ומסודר".

במקרה שבכל זאת מרססים משהו, למשל הרצועה הקרובה לגדר הקיבוץ, יוצאת הודעה ב"מקומי". הציבור מתבקש לא לרסס שום שטח ציבורי, גם לא שוליים של שבילים.

עם השיטה לטיפול בנוי ללא ריסוס הפכנו את הנוי לבר קיימא והתקדמנו צעד גדול לשמירה על הטבע.

יש אנשים שיגידו שכך הקיבוץ יראה מוזנח. אבל בואו ניהנה מהיופי הטבעי, מהריחות, הצבעים והירוק!

בריגית קשת, הגננית

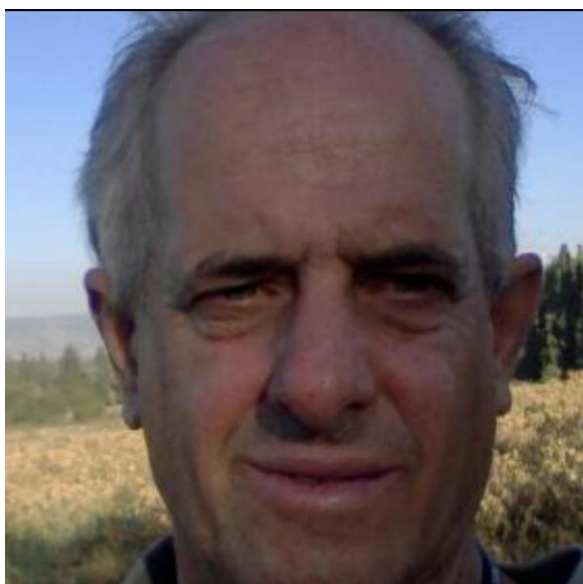
צוות חינוך כפר החורש מפרגן ל...

מערכת החינוך רוצה גם להגיד תודה ל....

גבי קובץ

גבי החל משנה שעברה לקח על עצמו את התפקיד של נהג הבית ומסיע את הצוות שלנו בביטחה כל יום בבוקר ובצהריים, בזכותו אנחנו מגיעים בזמן לליווי הילדים תודה גבי על העבודה הטובה מכל צוות החינוך

קצת מילות תודה לשני דמויות חשובות... והפעם ל....

יוסף אביס

המלווה הקבוע של ילדי א-ב בהסעות הבוקר. יוסף שמגיע כל בוקר בשעה מאוד מוקדמת לתחנת האוטובוס פוגש את הילדים ובחיוך ענק עוזר להם לעלות להסעה לשבת במקומות לחגור חגורת בטיחות ולהגיע לבית הספר בבטחה. יוסף הצליח ליצור קשר מקסים וחם עם הילדים והוא כבר זכה לקבל מהם יצירות אומנות מוקדשות. יוסף היקר תודה רבה על העבודה הנפלאה, שמחים שאתה חלק מצוות החינוך.

דבר נוסף וחשוב....ב.17.3

נחוגג בכפר החורש את פורים ילדים, הקרנבל מתקיים בשיתוף של וועדת תרבות ומערכת החינוך החברתית, שכבה ז' מכינה את חדר החושך המסורתי הנוער כולו יכין ויפעיל את התחנות ביחד עם הצוות, מצפים לראות את על הקהילה

מתכונים
עדי שפר

מהמרקים שהוגשו החורף בנולא פאב

מרק כרוב ופטריות אדום:

השם של השף שמור במערכת על פי בקשתו :

חומרים:

חצי כרוב פרוס לרצועות

סלסלת פטריות פרוסות

4 עגבניות חתוכות (או פחית שימורים של עגבניות מרוסקות)

3-4 כפות של רסק עגבניות מרוכז

בצל חתוך גס

4 שיני שום

שתי כפיות כמון

מעט שמן לטיגון

מלח ופלפל שחור

פפריקה חריפה או רוטב ציילי חריף (לא חובה אבל רצוי)

אופן ההכנה:

משחימים קלות את הבצל והשום עם התבלינים, מוסיפים את הכרוב, סוגרים את המכסה וממשיכים לאדות על אש בינונית עד שהכרוב מתרכך מעט.

מוסיפים את הפטריות וממשיכים לאדות עוד מספר דקות.

מוסיפים את העגבניות, את הרסק ואת הציילי החריף (לפי הטעם). מבשלים כעשר דקות על אש בינונית.

מוסיפים מים לפי הצורך ומביאים לרתיחה על אש גבוהה.

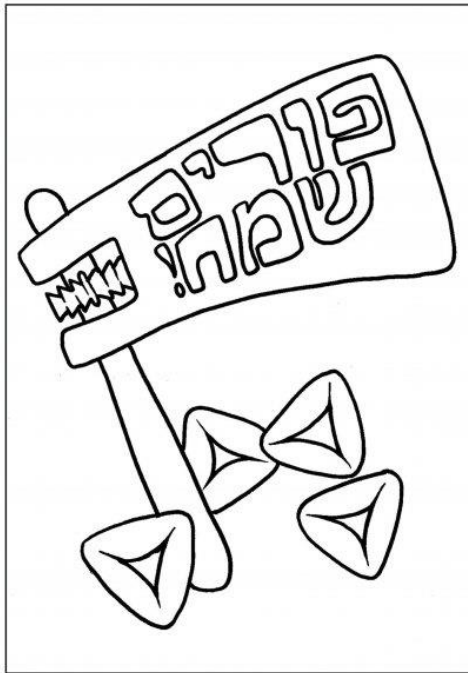
לאחר הרתיחה מורידים את האש ומבשלים כעשרים דקות נוספות. לקראת סיום הבישול מתקנים תיבול.

אינו אוכל	חסר צורה	יתרון בתחרות	חומר קטלני ניסיון רב בעבודה	בית חרושת (ר"ת)	מערבו אמריקאי מ-1954 (6,3)	כדורגלן אנגלי (ש"מ)	מונה המצוין מדידת ערך כולל של סחורות ומוצרים (5,5,4)	סדרת מד"ב אמריקאית (5,4)
	מפקד צוות (ר"ת) חלו							
					ממתק נפוץ בטורקיה (5,3)			מחוז בצרפת (כ"ח) האיר לסיירגין (כ"ח)
סרט ביוגרפי אמריקאי מ-2018 (4,4)		בדק, בחן פילוסוף יווני		נאה, יפה (עגה)	מין בקר			
			זוכה בתחרות ספורט					הביאה למצב בריא
	מקור מים אנוכי		מסולם הצלילים			התקוטטו הפרדת חומרי תערובת		לא רצה יותר
שחקנית גולף אמריקאית (ש"מ)		מנגל, אסכלה			עיר באנגליה משקה אלכוהולי			
			אופי, צביון ערמומי ופיקח					מחלה נגיפית בע"ח ימי
				מגנה מפני הגשם פרסתן דמוי עז				
ביטוי לחוסר כבוד	מושב בשפלה				לא נראה לעין דמות מקומיקס			חלק בשבוע
			להפחית, פרס בתעשיית הטלוויזיה האמריקאית		עץ מחטני מבוסס כלכלית			
		נוזל בכלי רכב				מחכמי התלמוד היהודי יראה		דרגה בצה"ל אשתתף בקרב
סופר ועורך ספר קומיקס אמריקני יהודי (ש"מ)			חבילה המוגשת כמוצר נהר באיטליה	גבול, קצה	מספר הפריטים המלא			
		קיר הפייסבוק						זמר ישראלי (4,3) מין חולצה
			משעמם, מובן מאליו (כ"ח)			טפטפו, נזלו		

חידות ידע כללי לפורים

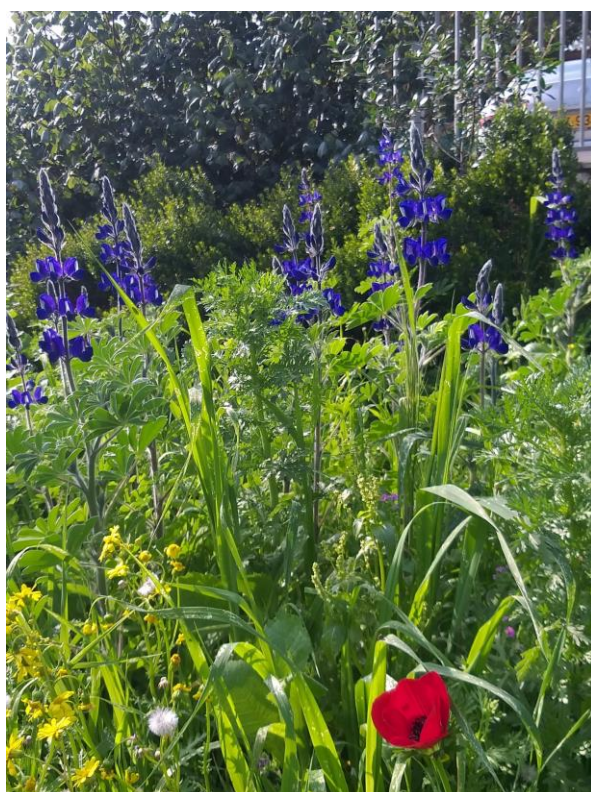
התשובות בתחילת העלון

1. מה הוא המאכל של חג פורים?
2. על כמה מדינות שלט אחשוורוש?
3. כמה ימים ערך המשתה?
4. כמה פעמים נזכר שמו של אלוהים במגילה?
5. מדוע מתחפשים בחג?
6. מהו שושן פורים?
7. כיצד נקראה המלכה הראשונה של אחשוורוש?
8. מה הקשר של אסתר ומרדכי?
9. מי הם האחשדרפנים?
10. השלם: "ליהודים היתה הורה ושמחה וששון ו"_____
11. מתי מרעשים ברעשנים?
12. מהם ארבעת מצוות החג?
13. מהו שמה העברי של אסתר?
14. איפה עמד מרדכי?
15. מדוע המן כעס על מרדכי?
16. כיצד נקראה אשתו של המן?
17. מה נכתב בספר הזכרונות של אחשוורוש?
18. כיצד נקראת עיר הבירה של ממלכת פרס, בה מתרחשת עלילת המגילה?
19. מדוע ביקשה אסתר מהעם לצום?
20. כמה ימים ביקשה אסתר מהעם לצום?
21. איזו מצווה נהוגה בשל צום זה?
22. מה משמעות השם פורים?
23. מי היה ויזתא?
24. באיזה חודש חל חג פורים?
25. כל כמה שנים מוסיפים חודש אדר ב'?
26. מי אמר: "ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו"?
27. כמה פעמים קוראים את המגילה בחג?
28. מהו התאריך העברי של חג פורים?
29. למי היה מיועד העץ בו נתלה המן?
30. מה היה גובה העץ עליו נתלה המן?

מצא/י את ההבדלים:

חודש מרץ על ההר...

מרץ

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
27	28	1	2	3	4	5
6	7 ספרייה שעת סיפור	8	9	10 nola Pub	11 יוק האיסה	12
13	14 כפר החוף ספרייה	15	16 קריאת המאילה	17 פורים ולדים	18 פורים +18	19
20	21 כפר החוף ספרייה	22	23	24 nola Pub	25	26 3 עזרת כפר החורש
27	28 כפר החוף ספרייה	29 יום מעשים טובים	30	31 nola Pub		8

הפעילויות מתקיימות בשיתוף:

